

Kungl. Tekniska högskolan
Rektor
100 44 STOCKHOLM

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Mats Forslund
Juridiska avdelningen

BESLUT

2008-11-13
Reg.nr 31-3073-08

(Ert dnr V-2008-0585)

Anmälan mot Kungl. Tekniska högskolan med anledning av lärosätets interna bestämmelser

Fråga om Kungl. Tekniska högskolans (KTH:s) interna bestämmelser om vem som får utses till examinator på en licentiatuppsats är förenliga med högskoleförordningens regler.

Anmälan

N.N. har i en anmälan uppgett bl.a. följande. Han är anställd som förste forskare vid KTH och har utsetts till huvudhandledare för en doktorand vid samma lärosäte. Det finns i KTH:s interna bestämmelser stöd för att en tillsvidareanställd forskare får vara huvudhandledare. Huvudhandledaren ska enligt samma regler besluta om en licentiatuppsats ska godkännas eller inte. Dekanen för skolan för arkitektur och samhällsbyggnad har dock, med hänvisning till högskoleförordningen och i strid med KTH:s egna regler, beslutat att en huvudhandledare med anställning som forskare inte får besluta om betyg. Enligt dekanen måste huvudhandledaren inneha en lärartjänst för att kunna utses till examinator. – Vid KTH finns det flera huvudhandledare som är anställda som förste forskare och i de interna bestämmelserna uppställs det inte något krav på att huvudhandledarna ska vara anställda som lärare vid KTH. Det är förvirrande med de motstående besked som ges. Högskoleverket bör därför uttala huruvida det är förenligt med högskoleförordningen att en huvudhandledare med anställning som forskare är beslutsfattare i fråga om betyg på licentiatuppsatser och kurser inom forskarutbildningen. För det fall KTH:s interna regler står i strid med högskoleförordningen bör Högskoleverket förelägga KTH att ändra sina bestämmelser.

N.N. har i en särskild skrivelse även begärt att Högskoleverket ska upphäva ett av KTH fattat beslut om att utse en professor som examinator för den doktorand som han är huvudhandledare för.

Utredning

Högskoleverket har inhämtat ett yttrande från KTH. Av yttrandet framgår i huvudsak följande. I högskoleförordningen anges de kategorier av lärare som får anställas vid universitet och högskolor och det stadgas ett förbud för lärosätena att

anställa andra typer av lärare än de angivna. Det framgår vidare av högskoleförordningen att prov som ingår i forskarutbildning ska bedömas enligt det betygssystem som högskolan har föreskrivit och att betyget ska bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator). – I KTH:s interna föreskrifter stadgas bl.a. att skolchefen utser examinator och att en huvudhandledare beslutar om betyg på licentiatavhandlingar. I föreskrifterna anges dessutom att det endast är personer som är anställda som lärare vid KTH som får utses till examinator. Det är dock möjligt att utse någon annan än en lärare som huvudhandledare och den tänkbara kretsen är vid. Föreskrifterna bör därför, med anledning av den roll som huvudhandledaren ges i högskoleförordningen, tillämpas restriktivt i denna del. Den som utser huvudhandledare måste i varje enskilt fall ta ställning till vilka arbetsuppgifter huvudhandledaren kan anförtros. För det fall huvudhandledaren ska fatta beslut om betyg på en licentiatuppsats förutsätts att denne är anställd som lärare vid KTH. Det torde inte vara möjligt att i föreskriftsform närmare precisera huvudhandledarens arbetsuppgifter, men det borde finnas en påminnelse där om att personens befattning eller anknytning till KTH är av avgörande betydelse för vilka arbetsuppgifter denne kan utföra. Det har framlagts en rapport om utbildningen på forskarnivå vid KTH som i relevanta delar ska tjäna som utgångspunkt vid uppdateringen av de interna föreskrifterna. Vid det arbetet kommer det som har anförts att beaktas. – N.N. har även internt anförts klagomål över lärosätets beslut att utse en examinator för en doktorand. Han har därvid erhållit skriftliga beslut från rektorn samt informerats om de gällande författningsbestämmelserna och interna föreskrifterna. – KTH har till sitt yttrande fogat kopior av de interna föreskrifterna.

N.N. har yttrat sig.

Rättsliga utgångspunkter

Av 4 kap. 1 § högskoleförordningen (1993:100) framgår bl.a. att högskolorna får anställa lärare som professorer, lektorer, adjunkter, forskarassistenter, tim- och gästlärare. Högskolorna får inte anställa andra kategorier av lärare.

Enligt 6 kap. 30 § högskoleförordningen ska fakultetsnämnden ha det övergripande ansvaret för utbildningens kvalitet, effektivitet, uppläggning, studieplaner och handledning samt för samordning av kurser och utbildning av handledare. Fakultetsnämnden ska också ha allmän tillsyn över utbildningen på forskarnivå.

Av 6 kap. 31 § högskoleförordningen följer bl.a. att fakultetsnämnden ska utse minst två handledare för varje doktorand. En av dem ska utses till huvudhandledare.

I 6 kap. 39 § högskoleförordningen stadgas att prov som ingår i utbildning på forskarnivå ska bedömas enligt det betygssystem som högskolan föreskriver. Betyget ska bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator).

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket utövar tillsyn över högskolor och universitet för att öka rättssäkerheten för allmänheten och enskilda individer. Verket är dock inte en överklagandeinstans och har inte befogenhet att överpröva eller ändra de beslut som lärosätena fattar.

Av högskoleförordningens bestämmelser följer att endast en *lärare* kan utses till examinator och bestämma betyg på prov som ingår i utbildning på forskarnivå. I förordningen anges uttömmande vilka kategorier av lärare som får anställas vid en högskola. Forskare är ett exempel på en typ av anställning som inte hänförs till kategorin lärare. En forskare kan därmed inte utses till examinator på forskarnivå. Det finns dock inte något hinder mot att andra personer än lärare utses till huvudhandledare.

Av utredningen framgår att N.N. är tillsvidareanställd som förste forskare vid KTH och att han där är utsedd till huvudhandledare för en doktorand. KTH har på grund av att N.N. är anställd som forskare beslutat att en lärare vid lärosätet ska vara examinator för doktoranden. Ett sådant förfaringsätt följer enligt Högskoleverkets mening högskoleförordningens bestämmelser, som är överordnade KTH:s interna regler.

KTH har uppgett att det kommer att ske en översyn av de interna bestämmelserna för att förtydliga att andra personer än lärare kan utses till huvudhandledare, men att de inte får besluta om betyg. Högskoleverket ser positivt på en sådan omarbetning och finner i övrigt inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder.

Med dessa besked avslutas ärendet.

På Högskoleverkets vägnar

Teresa Edelman
Beslutande verksjurist

Mats Forslund
Föredragande verksjurist

Kopia för kännedom till:
N.N.